

עבודה ראש חודש איוור התבוננות

מבעל מחבר ספרי

בלבבי משכן אבנה

השיעורים של הרב זמינים ב"קול הלשון"

073.295.1245 | ישראל | 718.521.5231 USA

אייר - נח ההרהור

אנו נמצאים בס"ד בחודש אייר. רבותינו לימדו אותנו שכל חודש יש לו כח מיוחד לעצמו. הכח המיוחד שמתגלה בחודש אייר, הוא כח ההרהור, להרהר. רבותינו מלמדים אותנו שכח ההרהור בנפש הוא הכח להתבונן, לשון בינה ותבונה. זהו הכח שנאמר בשבט יששכר, "מבני יששכר יודעי בינה לעיתים".

"בינה יתירה" אצל נשים

הגמרא אומרת על הפסוק שנאמר ביצירת האשה, "ויבן את הצלע" – "בינה יתירה ניתנה לאישה". הרי שיש כח מיוחד שנמצא באשה יותר מאשר שהוא נמצא באיש – הכח הזה הוא כח ה"בינה". כח הבינה, כמו שהוזכר, נמצא אצל יששכר. ושורשו מלאה אימנו, שהיא שכרה את יעקב אבינו בדודאי בנו. יששכר בא מכח הבינה שנתגלתה אצל לאה אימנו. א"כ, כח הבינה, הוא כח שנמצא ביתר תוקף וביתר עוז, אצל האשה, יותר ממה שהוא נמצא אצל האיש.

חז"ל נתנו משל לכח הבינה שנמצא אצל האישה (יותר מאשר אצל האיש): "אשה מכרת באורחים יותר מן האיש". כמו שהיה אצל אלישע, שהאשה אמרה "איש קדוש עובר עלינו", הרי שהאשה הכירה בו שהוא איש קדוש. א"כ כח הבינה שמתגלה באשה, היא כח להכיר באורחים. אפילו אם כלפי חוץ נראה האדם באופן מסויים, הוא עטור בבגדים של יראי שמיים, הוא מתלבש כמו ירא שמיים, אבל האשה יכולה להכיר מה נמצא בפנימיות לבבו, האם פנימיות לבבו באמת טהור ונקי, או שח"ו להיפך. הרי שכח הבינה שנמסר לאשה גדול יותר מבאיש, "בינה" – "אשה מכרת באורחים יותר מן האיש".

ננסה להתבונן ראשית, מהו הכח המיוחד הזה שנמצא אצל האשה, ולאחר מכן בס"ד איך להשתמש איתו ולהועיל לכל אחד מאיתנו.

בינה - להביט בפנימיות של כל דבר

כח הבינה שנמצא אצל האשה הוא כח של הרהור – כלומר, בכל דבר ודבר שהאדם נפגש איתו אז העין רואה את החיצוניות, את השטחיות, את מה שנראה בהשקפה ראשונה, אבל כאשר מנסים קצת להביט יותר עמוק, להסתכל להתבונן, לראות את הדברים לא רק כפי שהם נראים על פני השטח, אלא להביט מעט יותר, להביט לפנימיות הדבר. אז על דרך כלל רואים משהו אחר ממה שראינו בהתחלה. לא שווה הראייה הראשונה שהאדם רואה לראייה שבאה מתוך התבוננות, שהיא מגלה עומק פנימי יותר.

צריך להבין, שבכל דבר ודבר שנמצא בבריאה, יש לו עומק לפנים מעומק. אם אדם לא מרגיל את עצמו להתבונן, אז בכל הוא רואה רק את החיצוניות, הוא רואה את השטחיות. גם בזה יש אופן של גדילה אצל האדם. דוגמא לדבר, כאשר התינוק נולד, לאט לאט הוא רואה, הוא מביט מה שקורה סביבותיו, הוא גדל עוד וגדל עוד, וככל שהוא גדל, הוא מסתכל על הדברים אחרת.

תינוק, כאשר הוא כבר קצת זוחל כל דבר שהוא רואה, הוא רואה אותו כמשחק, או כאוכל או כמשחק. לאט לאט, האדם גודל יותר, והוא מבין שאפשר להשתמש עם הדברים לא רק כאוכל וכמשחק, אפשר לקחת עט ולצייר, אפשר לקחת מכשיר ולשמוע ממנו וכן על זה הדרך. ככל שאנחנו גדלים, הרי שאת אותם דברים שראינו בקטנותנו וחשבנו שהם או אוכל או משחק, אנחנו מגלים שיש בהם רובד יותר פנימי.

כך באופן הפנימי יותר, אם הוא לא רק חי בעולם, שנוסף לו עוד יום ועוד שבוע, עוד חודש ועוד שנה, אלא הוא באמת גדל באופן פנימי, הרי שהמבט שלו על הדברים הולך ומשתנה מתקופה לתקופה, מזמן לזמן.

בכל זמן ובכל תקופה, בהדרגה, לאט לאט, הוא רואה את הדברים בצורה שונה. הוא רואה ומביט בכך שמה שהסתכל קודם לכן היה מבט מצומצם, ולאט לאט, הוא מקבל מבט רחב יותר, עמוק יותר, פנימי יותר. בכל תקופה ותקופה, אם

אדם חי בצורה נכונה כמו שילד שגדל, הרי שהמבט שלו על הדברים הולך ומשתנה. מבט של מבוגר, שבאמת התבגר התבגרות פנימית אמיתית, ולא רק גופנית חיצונית, המבט שלו הולך ומשתנה כסדר בכל תקופה ותקופה.

ניתן עוד דוגמא נוספת בתור עקרת בית. בס"ד, אם אדם זכה ב"ה ויש לו ילדים בנים ובנות, כאשר הם קטנים הרי שהמבט שלו על הגידול ילדים הוא באופן אחד, כאשר הילדים הם גדולים יותר ועושים דברים מורכבים יותר, הן מבחינה לימודית שכלית הן מבחינה רגשית עם עצמם, הן מבחינת היחס שלהם עם ההורים, אז התפיסה של גידול הילדים מקבלת מבט שונה. לאחר מכן הילדים גדלים עוד יותר, ונעשים בחורים, הבנות נעשות בוגרות, ומגיע זמן של שידוכים, ואז המבט על הגידול ילדים מקבל עוד פעם פנים חדשות. נעשה כאן גדלות מסוימת שיוצרת יחס שונה של ההורים כלפי הילדים.

בס"ד ההורים זכו להוביל את ילדיהם לחופה, וב"ה כבר נולדו נכדים, כאן היחס של הגידול ילדים מקבל כבר מבט אחר. יש כאן דור חדש יחס שונה ילדים שבעצם הם חיים ברשות עצמם לגמרי, וכן על זה הדרך. הרי שלא רק שהילדים גדלו, אלא אנחנו בתור הורים גדלים איתם, והמבט שלנו עליהם ועל הגידול שלהם הולך וגדל.

אבל צריך להבין שכשם שהמבט שלנו על גידול הילדים הולך ומשתנה מחמת שהם בעצם גדלים, כך המבט שלנו על עצמנו וכך המבט שלנו על כל דבר בעולם, צריך תמיד לגדול. לא רק תינוקות גדלים, לא רק הילדים גדלים, ולא רק נולדים נכדים בס"ד, אלא באמת הכל מתפתח הכל מתעלה. אם האדם חי בצורה של התבוננות אמיתית, הרי שכל החיים שלו, "עד שיבה ועד זקנה אני אסבול ואמלט", "דשנים ורעננים יהיו" - הוא תמיד גודל וגודל.

גדלות במעשה, בהרגשה ומדות, ובמחשבה

נתבונן ונרחיב את הדברים בס"ד.

כאשר האדם גודל, הוא יכול לגדול במעשים, כשהוא היה קטן הוא עשה מעט ועשה מעשים קטנים, כאשר הוא גדל הוא מרבה יותר במעשים, והמעשים שהוא עושה הם גדולים יותר, הם רחבים יותר, הם מקיפים יותר. זה סוג של גדילה אחת, ואת הגדילה הזו כל אחד ואחת מאיתנו מכירים. כשהיינו ילדים קטנים, לדוגמא, ילדה קטנה בבית מדי פעם ביקשו ממנה מעט עזרה, אבל בתור עקרת בית אנו אחראים על כל הבית מהדברים הקטנים עד הדברים הגדולים, הרי שאנו עושים הרבה יותר מעשים, וגם ההיקף של המעשים הוא גדול בהרבה. זה סוג אחד של גדילה.

סוג שני של גדילה זוהי גדילה שהאדם גודל בעולם ההרגשות שלו, בעולם של מידות. הוא בונה את ההרגשות שלו, והוא עובד ומברר את מידותיו, להסיר את הפסולת ולברר את חלקי הטוב, שיהיו זכים יותר נקיים יותר וטהורים יותר.

הצגנו שני צורות של גדילה. חלק ראשון של גדילה זוהי גדילה במעשים - הוא עושה דברים גדולים יותר ורבים יותר ועליונים יותר. חלק שני של גדילה, הוא בעולם ההרגשות, של עולם המידות, והוא בונה את ההרגשות שלו בצורה יותר יסודית ומובנית, והוא מברר את חלקי הרע מחלקי הטוב, על מנת לצרף את מידותיו.

אמנם עסקנו כעת, הוא בסוגיא לגמרי אחרת. גדילה במבט על דברים.

כמובן, שאם אדם לא גודל במעשים שלו והוא לא גודל בהרגשות ובמידות שלו, אז הגדילה במבט על הדברים לא תועיל בצורה נכונה. אבל מלבד הגדילה במעשים - הן בכמות והן באיכות - ומלבד הגדילה בעולם ההרגשות ותיקון המידות של האדם, יש גדילה במבט של חיים. כמו שהמעשים גדלו, כמו שהרגש הילדותי מתבגר, כך צריך שיהיה קבוע גדילה, במבט על המציאות של האדם בפרט, ושל העולם בכלל, ועל כל חלקי הבריאה ללא יוצא מן הכלל.

ננסה בס"ד להסביר את הדבר, שיהיה ברור. ניתן כמה וכמה דוגמאות בעזר ה'.

להתבונן מהו חסד

דוגמא ראשונה: כל אחד ואחת מאיתנו יודע שאחד משלושה עמודים שעליהם עומד העולם הוא ה"חסד". ועל אף שכבר בקטנותנו מכירים אנו את המושג שנקרא חסד, האם המבט שלנו על חסד ישתנה, מאז שהיינו בגיל עשר חמש עשרה עשרים, למצב של היום? או שכמות החסד של המעשים גדלה, אבל המבט על החסד ישתנה?

ניתן דוגמא איך מביטים על חסד בקטנות, ואיך אדם שגודל באמת מביט על חסד. כאשר האדם נמצא בקטנותו, מחנכים אותנו ומלמדים אותנו, שיש הרבה דברים טובים שצריך לעשות: תפילה, תורה, מידות, אהבה, שמחה ועוד הרבה מעלות עליונות. ואחד מהן הוא חסד. אבל כאשר האדם גדל יותר ומתבונן יותר ומבין יותר, הוא מבין שכל הבריאה כולה היא חסד של הקב"ה, "עולם חסד יבנה". הקב"ה זן ומפרנס מליארדי נבראים.

כמה מהמיליארדים הם בני אדם בלבד, אבל הנבראים כולם הם מליארדי מליארדים כמעט עד אין קץ, ואת כל זה הקב"ה זן בחסדו, יום יום, שעה שעה, רגע רגע. כשהאדם מביט על עומק החסד בכך שהקב"ה במשך כל הדורות זן את העולם כולו, כל כך הרבה שנים, כל כך הרבה נבראים, פתאום הוא מתחיל לתפוס מה ההיקף, מה המציאות העליונה של מידת החסד. היא לא עוד מעלה, או עוד פרט קטן בבריאה.

הוא קולט ומבין, שבעצם כל העולם כולו מובנה על חסד. הוא קולט את ההיקף של החסד שהקב"ה עושה בפועל. ואם הוא באמת מתבונן בדברים, הוא מתחיל להבין שהתפיסה שלו בקטנותו על ה"חסד" היתה תפיסה נכונה, אבל תפיסה של קטנות. לאט לאט, אם הוא באמת גודל, אז התפיסה שלו לחסד מקבלת משמעות לגמרי אחרת. זה לא מעשים שאני עושה, אלא חסד ענייני כל קיום הבריאה, כל שעה מושתת על מציאות של חסד. וכאשר אני באופן פרטי עושה חסד, אני נעשה שותף לחסדו של הקב"ה, שמקיף את כל הבריאה כולה. זוהי יציאה מתפיסה של קטנות לתפיסה של גדלות.

להתבונן מהו "תכלית"

ניתן עוד דוגמא יסודית. כל אחד מאיתנו מכיר את המושג שנקרא "תכלית". האדם בונה בניין, יש לו תכלית, מדוע הוא בונה את הבניין? על מנת שיוכל לגור בתוכו. למשל, האדם עובד בעבודה מסוימת, יש תכלית למה שהוא עובד: על מנת שהוא יקבל שכר ויוכל לפרנס את בני ביתו. אבל האם עצם המושג שנקרא "תכלית" נתפס אצלנו כנקודה מרכזית שמסביבה מסתובבים כל החיים כולם? או שיש לנו הרבה ידיעות, ובתוך אותם ידיעות יש לנו אחת מהידיעות, אולי מהחשובות, שנקרא "תכלית"?

כאשר ילד למשל משחק במשחק, מהי התכלית של המשחק? האם התכלית שלו היא בעצם כך שהוא משחק, או שהתכלית שלו היא לנצח, אבל כמה הוא חושב על התכלית? באותו משחק אולי מעט ולאחר מכן הוא שוכח והולך לעניין אחר. ככל שהאדם מתבגר יותר בהתבגרות פנימית, המושג של "תכלית החיים" הופך להיות אצלו נקודה מרכזית, שלשם הכל מכוון. זה לא עוד פרט בחיים.

מי שחי בשטף של הרגלים ומתנועע מדבר לדבר מעניין לעניין מתפילה לארוחת בוקר ומארוחת בוקר לטיפול בילדים ולסידור הבית ולעבודה וכן על זה הדרך, יתכן מאוד שהתכלית אצלו בחיים היא באמת נקודה קטנה. אבל ככל שהאדם מתבגר באמת, התבגרות פנימית יותר, הוא קולט שאם אין תכלית לחיים שלו, אז אין לזה שום משמעות. הוא מתחיל לחפש יותר יותר את התכלית, הוא עומד ומשתומם לעצמו, איך יתכן ששנים הוא חי בלי שהוא חיפש מה התכלית, בלי שהנפש שלו השתוקקה לדעת מה התכלית, בלי שכל מציאות החיים שלו היו מכוונים מול המציאות של התכלית.

כל אחד ואחת יודע שיש תכלית, ושצריך לחפש תכלית, אבל כאשר האדם נמצא בהתבוננות של קטנות של מוחין, הרי שהתפיסה שלו בתכלית היא מאוד מאוד קטנה. ככל שהאדם מתרומם יותר, עולה יותר, מתבונן יותר, התפיסה נעשית באופן הרבה יותר עמוק, הרבה יותר גדול, מחמת שהמשמעות של תכלית לחיים קיבלה אצלו משמעות לגמרי לגמרי שונה, פנימית יותר, עמוקה יותר, דבר שמסביבו מסתובב כל החיים כולם.

להתבונן ביסודי הדת

נתנו שתי דוגמאות ראשונות. הדוגמא הראשונה זה חסד, והדוגמא השניה זה תכלית. ניתן דוגמא שלישית ואחרונה. כל אחד מאיתנו יודע פסוקים הרבה ודברי חז"ל, לדוגמא "אתה הראת לדעת כי ה' הוא האלוהים בשמיים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד" "וידעת היום והשבות אל לבבך כי ה' הוא האלוהים בשמיים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד". דברי המסילת ישרים בתחילתו, "כי באמת השלימות האמיתית היא הדביקות בו ית"ש", "ואני קרבת אלוקים לי טוב". המושגים בכללותם ידועים לרוב רובם של בני אדם, אבל על דרך כלל, מצד סדר צורת החיים שאנו מכירים, התפיסה של הנפש בעצם המושג שנקרא "קרבת ה'", בעצם המושג שנקרא "הכרת ה'", היא תפיסה מאוד חיצונית, מאוד שטחית, מאוד רדודה.

האדם תופס כמו שהוא תפס בהיותו קטן, הוא שמע את המילים "קרבת ה'" "לעשות מצוות" "לקיים את רצונו ית"ש" "להתקרב אליו", והתפיסה מהי "קרבת ה'" שהושרשה אצלו בגיל קטן היא זו שיכולה ללוות אותו הרבה מאוד שנים, וע"י כן כאשר הוא גודל והוא מקיים מצוות, עושה חסד, ומתפלל, וכן על זה הדרך, התפיסה שלו ביחס ל"קרבת ה'" שנולדת מכל המעשים כולם שהוא עושה בגדלותו נשארת באותה תפיסה של קטנות, של מה שהוא התרגל בזמן היותו ילד או ילדה קטנה.

התפיסה האמיתית מהי "קרבת ה'", מהי "קרבת אלוקים לי טוב", מהי "הכרת ה'", מהי "הרגשת ה'", חייבת לקבל אצל האדם עומק ועוד עומק, בסדר כל מציאות החיים כולם. מי שמתבונן התבוננות אמיתית פנימית כסדר, אז ההבנה שלו והתפיסה שלו (וההרגשה שלו) במושג שנקרא "קרבת ה'" איך שהוא תפס את הדברים בקטנותו ואיך שהוא תופס את הדברים בגדלותו, היא הרבה יותר מאשר השינוי של גר שנתגייר וההפרש בין לפני הגיור ואחרי. כל התפיסה במושג שנקרא קרבת ה' צריך לקבל גדלות שונה, מושג שונה, תפיסה של חיים לגמרי לגמרי שונה.

אצל רוב רובם של בני האדם, התפיסה ב"קרבת ה'" השתנתה, אבל מעט מאוד. ככל שהאדם מתבונן יותר, התפיסה שלו בשורש כל מציאות הנבראים שהיא "הכרת ה'", שהיא "קרבת ה'", מקבלת משמעות אחרת לגמרי. ולפי"ז כל החיים שלו משתנים.

לצאת מתפיסה של קטנות ולהכנס לגדלות

נתנו בס"ד ג' דוגמאות: חסד, תכלית החיים וקרבת ה'. אבל צריך להבין את יסוד הדברים.

כאשר אנחנו נמצאים בגיל של קטנות, נגלים אלינו יסודי הדת, ואנו מקבלים את יסודי הדת במקום של קטנות הנפש. מי שלא רגיל להתבונן קבוע בחיים, מי שלא מרגילה את עצמה שצורת החיים שלה היא עם התבוננות מתמדת בדברים, הרי שיסודי הדת שקיבלנו בקטנותנו נשארים בתפיסה של קטנות, ואולי רק מעט יותר. וע"י כן, על אף שהאדם גודל בגוף, ובשכל, וברגש, אבל היחס שלו ל"אידישקייט" וליסודי הדת יכול להישאר קרוב מאוד לגיל הקטנות. האב הבן האמא והבת לא רחוקים הרבה אחד מהשני בהבנת יסודי הדת.

חודש אייר, כמו שהזכרנו, הוא כח ההתבוננות. הוא בעצם הכח שצריך להוציא את האדם מן הקטנות ולהכניס אותו למציאות של גדלות. נסביר עוד מעט בס"ד, כיצד, ואיך.

על דרך כלל, מתי אנחנו רגילים להתבונן? כשיש בעיות, כשיש דברים מורכבים, שצריך למצוא פתרון, בן אדם נוטה להתבונן. אבל מהי ההתבוננות האמיתית, כח ההרהור של קדושה, כח ה"בינה יתירה" שניתנה לאשה?
 ה"בינה היתירה", ההרהור האמיתי הוא דווקא לקחת את הדברים הכי פשוטים שיש. לא כשיש בעיות, לא כשמוצאים דברים מורכבים ומחפשים פתרון, שאז מהרהרים ואז מתבוננים. לא זה עיקר ההרהור, לא זה עיקר ההתבוננות. עיקר ההרהור וההתבוננות הוא לקחת דברים שהם פשוטים שהם נראים כפשוטים, ולהתחיל להתבונן בהם. הן ע"י לימוד בדברי רבותינו, הן בפיתוח עצמי נוסף על גבי דברי רבותינו - אבל לקחת את אותם דברים ידועים.
 יש מושג של "חסד". להתבונן יותר בעומק של חסד! יש מושג של "תפילה". להתבונן ולהרהר יותר בעומק של תפילה! יש מושג של "קרבת ה'". להתבונן יותר במושג הזה!

לייחד זמן בכל יום ולהתבונן על נושאים מסויימים

באופן למעשה, לקחת כל דבר ודבר שאנחנו יודעים מקטנותנו ושעצם המושגים הכלליים ידועים לנו, ולהבין, ראשית, שיש בו עומק ויותר עומק ויותר עומק. ולא להתבונן רק כשיש קושיות, שאלות, ובעיות. אלא לכתחילה מתחילתו של דבר, לקבוע זמן לייחד זמן, לקחת את אותם דברים שידועים לנו ומוכרים לנו, ולהבין שמונח בהם עומק יותר, ולהתבונן בהם כסדר. אז, לאט לאט, האדם מקבל צורה אחרת של חיים שונה לחלוטין.
 כח ה"בינה היתירה" שניתן לאשה, על דרך כלל, כיון שרוב בני אדם בעולם ובכללן הנשים שקועים בעולם של חומר, לכן ה"בינה יתירה" הזו גם היא מתגלה יותר בחומר, ופחות בעולם של קדושה. אבל אם אשה לוקחת את חייה באופן פנימי יותר וקושרת את עצמה לעולם רוחני יותר, ומייחדת לעצמה זמן להתבונן, אז בכח של ה"בינה יתירה" שניתן לאשה היא מרגישה עומק יותר.
 רואים את זה באופן של הרגש ברור, שכח העומק של ההרגש אצל הנשים מצד סדר ברייתו של עולם על דרך כלל הוא יותר עמוק, יותר פנימי.
 על האשה לייחד לעצמה זמן ולהרגיל את עצמה, בכל תקופה ותקופה בחיים, לקחת נושא מסוים או עניין מסוים וללמוד אותו יותר לעומק, לצאת מנקודת יסוד ברורה שהידיעה שאני יודעת בדבר היא שטחית וחיזונית, והעומק שנמצא בדבר הוא עמוק יותר, ולהיכנס לדבר ביותר התבוננות. הן התבוננות כמו שהוזכר בספרי רבותינו, והן לאחר מכן במחשבה עצמית עמוקה יותר. לסכם את המסקנות שיוצאים מזה, לראות מה הבנתי לפני כן, ומה הבנתי לאחר מכן. ולאט לאט, להרגיל את הנפש לראות בכל דבר עוד עומק ועוד עומק.
 מי שזה צורת החיים שלו למעשה, בכל תקופה ותקופה, לאט לאט כל חייו משתנים, מתפיסה חיזונית של חיים לתפיסה פנימית של חיים. כמובן, שצריך לכתחילה לקחת בהתחלה את יסודות הדת, והסדר משתנה מנפש לנפש. לעבור בכל תקופה בנושא מסוים, ולקבל בו הבנה יותר פנימית, וע"י ההבנה הפנימית יותר, להרגיש אותו יותר, ולהוסיף במעשה יותר. אז החיים שלנו יהיו בס"ד פנימיים יותר, עליונים יותר, קדושים יותר.
 הדברים שנאמרו עכשיו בס"ד הם לא עצה קטנה. מדובר כאן על צורת חיים עמוקה, פנימית יותר, שונה לחלוטין. צורת חיים שהאדם לא רק שהוא מוסיף במעשים, אלא הוא בעצם הולך מ"חיל אל חיל" בעולם פנימי שלו. צורת חיים שהאדם בכל תקופה חי נושא פנימי יותר, והנושא הזה בעצם קשור ללבבו עמוק. עצם ההתעסקות באותו נושא בכל תקופה הוא לבד כבר מרומם את החיים, אבל מלבד כך שהאדם מייחד לעצמו זמן בכל תקופה להתעסק בעניין מסוים. העיקר הוא להגיע לעומק שכלי יותר, ולרובד רגשי יותר בדבר, וע"י כן להוסיף במעשה יותר.
 בס"ד הדברים יובנו כראוי, שיצויר ויתפס יותר הצורת חיים השורשית, שהיא בעצם צורת חיים של יהודי פנימי. שנזכה בעזר ה' להכין את עצמו כולנו למתן תורה, מתוך הרחבה של חיים עליונים, יותר פנימיים, ושאוור קדושת התורה יכנס עמוק בליבותינו של כל הכנסת ישראל, יחד כולם, אמן ואמן.

שאלות ותשובות

שואל: מי שיש לו יום הולדת בחודש אייר - האם זה מורה שעיקר כח הנפש שלו הוא הכח של הרהור התבוננות?

תשובה: זה אומר שיש לה לבוש כזה מצד הזמן, כל דבר בבריאה בנוי משלושה חלקים: עולם, שנה, נפש. מקום, זמן ונפש. הזמן כמו שאומר הגר"א הנפש והזמן זה כמו זכר ונקבה, הנפש היא הזכר והזמן הוא הנקבה, כמו שכל אדם שיש לו אשה היא בבחינת עזר כנגדו גם הזמן הוא עזר של האדם, אבל זה לא הוא, זה העזר שלו, לא שזו הנקודה העיקרית אלא שזה כח שעוזר לו.

שואל: זאת אומרת שמי שנולד בחודש אייר יש לו מקצת כח של התבוננות?

תשובה: יש לו יותר כח של התבוננות שהיא יכולה לעזור לו, אבל זה לא אומר שזה שורשו. יש הבדל בין מי אני למה הכח שעוזר לי, כמו שיש אותי ויש לי את העזר כנגדי, העזר כנגדי היא דבר שעוזר לי אבל זה לא אני. יש הבדל אם אני תופס שהרהור זה אני לבין שזה כח עיקרי שהוא הכח שעוזר לי, זהו זיהוי אחר לגמרי בנפש.

שואל: אבל זאת אומרת שהכח שיכול לעזור לי יותר ממי שלא נולד באייר?

תשובה: מצד מדרגת הזמן אז מי שנולד באייר הכח של הרהור עוזר לו יותר, אבל כמוכח שגם מי שלא נולד באייר יכול להשתמש באותו כח אמנם לא מצד לבוש של זמן.

שואל: איך בדיוק צריך להיות המבט של כל יהודי על עצמו, ואיך שייך לגדול על המבט הזה של עצמינו.

תשובה: זו שאלה מאוד מאוד רחבה, באופן כללי מאוד לאדם יש חלקי נפש שונים, יש לו נקודת מעלה, ויש לו את נקודת החיסרון שלו, האדם צריך לדעת את שתי נקודות הקצוות, צריך להבין את עומק המעלה ואת עומק החיסרון, זה ההבנה השורשית, מכאן ואילך צריך להבין את כל החלקים, אבל ההבנה השורשית ראשית לברר מהי נקודת המעלה ומהי נקודת החיסרון ולאחר מכן, להבין את עומק נקודת המעלה ואת עומק נקודת החיסרון, ואז הוא מבין את הקצוות של הנפש ומכאן ואילך הוא צריך להבין את חלקי האמצע.

שואל: בכללות, איך יהודי מסתכל על עצמו, חלק מנפש של כלל ישראל? איך אפשר לגדול בנקודות האלה?

תשובה: לא הבנתי את השאלה, אתה אומר יש שני מבטים שורשיים, יש מבט שמצד הנבראים שמצד כך אני לא פרטי אלא אני חלק מהכלל ישראל, ויש מבט מצד השורש שאני חלק אלוה ממעל, יש מבט אמצעי בין מה שיש את הגוף של הנבראים יש מבט שאני חלק מהתורה, אמנם זהו חלק שיותר קשה לאשה, אבל שני הקצוות שאמרת זה מבט מהשורש של הבורא ומבט מהשורש של הנברא, מצד השורש של הנברא אז אני חלק מקומת הכנסת ישראל, כחלק ממבט עליון - אני חלק מהבורא ית"ש אבל צריך לראות איזה חלק קרוב לנפש.

שואל: (כהמשך לשאלה הקודמת:) הרב הסביר שהכח של הבינה זה כח לנתח ולהבין דברים יותר בעומק להשתמש בכח הדעת לנתח ולהבין דברים בעומק, יותר בעיון. אני חשבת תמיד שכח הבינה האו כח שמבינים דברים ככה בלי להתעמק, רק כשיש קצת שקט, אז הדברים נכנסים ככה מרגישים וככה מבינים

דברים בלי כח העיון, בלי כח הניתוח סתם ככה שזה נכנס שככה מרגישים כלפי הדבר וככה מבינים את הדבר, אם זה נכון? אם יש כזה כח?

תשובה: זוהי שאלה יסודית, נגדיר, יש שלושה חלקי בינה באדם, יש בינה שהיא חלק ממערכת של מח, יש בינה שהיא חלק מההרגשה של הלב, ויש בינה שזה כח שכלי שמורגש בלב הבינה תפיסתית. הבינה שכלית שנקראת בינה היא קיימת באיש יותר מאשר באישה, הרגשה של בינה בלב קיימת באשה יותר מאשר באיש "מכרת באורחים", גם החלק של התפיסה השכלית המורגשת בלב יש לאשה נטייה לתפוס אותה יותר. מה ששאלו מקודם על החלק של ההרגשה שבלב שמגיע באופן של ממילא, זה גם כן הכח שקיים אבל לא זה עיקר הכח של הבינה של חודש אייר, הכח בחודש אייר הוא הרהור, הרהור שגורם שמחשבת המוח נתפס בלב.

שואל: זה הכח השלישי שהרב דיבר?

תשובה: אני דיברתי על הכח האמצעי, הם דיברו על הכח התחתון שנמצא בלב לבד, כלומר הרגשה של לב, זה נכון שזה קיים באשה אבל לא בזה עסקנו, עסקנו בכח הרהור שנמצא בלב.

שואל: אז הכח של הרהור שבלב שונה מהכח של הרהור בשכל?

תשובה: בוודאי! למשל מי יכול ללמוד יותר טוב סוגיא ולהבין אותה ברור, האיש או האשה? ודאי שהאיש, זה כח הרהור של שכל, אבל הרהור שמגיע לתפיסה שבלב, בזה האישה יש לה כח יותר.

שואל: הכח הזה לא בא על ידי ניתוח ועיון והתבוננות?

תשובה: זה בא על ידי התבוננות, אבל זה התבוננות הכרתית, ולא התבוננות שכלית. יש שתי כוחות של התבוננות באדם. יש התבוננות שכלית - כשאדם לומד סוגיא, זוהי התבוננות שכלית. ויש התבוננות הכרתית - התבוננות שקיימת באשה יותר מאשר באיש. יש עוד חלק באשה, שההרגשה שלה הטבעית מסופחת יותר ברגש של עצמה גם בלי התבוננות, שזה מה שהזכירו.

שואל: כח הבינה שדיברו עליו, גם קשור לחודש אייר?

תשובה: בעיקרו לא שייך לחודש אייר, כי הכח שעליו דיברו הוא כח של הרגשה באופן של ממילא הוא לא בא על ידי הרהור הוא בא על ידי הרגשה של תחושה באופן של ממילא, חודש אייר הוא כח של מי שלומד דבר והתפיסה שלו היא תפיסה של לב, לכן זה יששכר שבא מכח לאה, זה לא שכל כשלעצמו התבוננות של שכל לעצמו, זה לא הרגשה שבאה באופן של ממילא, אלא זה שכל שנתפס כהכרה חושית.

שואל: האם יש כח בחודש אייר לרפואה?

תשובה: אייר כידוע ר"ת "אני יי' רופאך", כמו שאומרת הגמרא בברכות, ועוד מביאה את הפסוק שהסמיכו רפואה לתשובה, "ולבבו יבין ושב ורפא לו", אז הבינה שנמצאת בלב מכוחה מגיעה הרפואה. אנו עסקנו בחלק של הבינה, אבל על זה אומרים חז"ל שמכח הבינה "לבבו יבין ושב ורפא לו", לכן אייר זה כל של הרהור של הבינה ומשם נמשך הרפואה, "לבבו יבין ושב", ואז "ורפא לו", אבל צריך "ושב".

שואל: התבודדות והתבוננות זה אותו דבר, או שיש עוד משהו שהתבודדות כולל שלא כלול בהתבוננות?

תשובה: שאלה נכונה מאוד מאוד מאוד. יש חלק של התבוננות, ויש חלק של התבודדות. ראשית,

ההתבוננות יכולה שתהיה בהתבודדות ויכול להיות שלא, אבל אם ההתבוננות נעשית בהתבודדות, היא

יתירה על דרך כלל הרבה. אבל ביתר דקות, יש שתי כוחות בנפש - יש כח בנפש של פשיטות, ויש כח בנפש של הרכבה. ההתבוננות הוא כח של הרכבה, וההתבודדות מורכבת משתי חלקים - חלק מההתבודדות צריך להיות בהתבוננות של כל ההרכבה, שעל זה דיברנו עכשיו בארוכה, וחלק מההתבודדות צריך להיות ממקום של פשיטות בנפש, כמו שכל אדם פונה לרשב"ע באופן של מעמקי ליבו בפשיטות. בלשון פשוטה, ההתבודדות מורכבת מחשבון הנפש ומהפשיטות של הפניה לבורא עולם. חשבון הנפש הוא בוודאי התבוננות מורכבת, משא"כ הפנייה לבורא צריכה שתהיה מהנקודה הפשוטה שבנפש. הרי שבעומק יש חלק שמורכב שזה ההתבוננות. ההתבודדות צריכה להיות מורכבת משניהם. חלק מרבותינו נהגו יותר לעשות את ההתבודדות באופן של התבוננות בהתבודדות, וחלק מרבותינו נהגו לעשות את ההתבודדות באופן של פשיטות. והצורה הנכונה להרכיב כמובן את שניהם, חלק מהזמן הוא התבוננות וחלק מהזמן הוא כח הפשיטות שבנפש שפונה לרשב"ע.

על מנת שהדבר יהיה יותר בשלימות בהתבודדות, יש חלק של חשבון הנפש שבהתבודדות, יש חלק של ההתבוננות שבהתבודדות, ויש חלק של השקטה נפשית שבהתבודדות, ויש חלק של פניה אל הרשב"ע. זה עצמו מתחלק לתפילה ולשינון יסודי האמונה.

שואל: האם זה הסדר בהתבודדות, שקודם ההתבוננות, ואחרי זה השקטה, ואחרי זה חיבור עם ה' ? או שלא דווקא זה הסדר ?

תשובה: בשביל זה צריך לעשות סדרה, זה סוגייה ארוכה מאוד. אין לזה סדר אחד. זה משתנה מנפש לנפש. מה שאמרנו זה לאו דווקא, בוודאי שלא.

שואל: אז יוצא מהדברים שלכאורה זה דבר טוב שהקב"ה יצר אותנו עם חסרונות, כי ע"י החסרונות ופונה לקב"ה ועושה תשובה, האם זה המהלך הנכון ?

תשובה: "בורא נפשות רבות וחסרונן", כמובן שחלק מההטבה היא החיסרון כמו שאמרו נכון מאוד, זהו המבט הפנימי להסתכל על החיסרון כשורש לעלייה, לא רק במבט של נפילה ח"ו אלא כל חיסרון הוא כלי שלם לעלייה והדוגמא של הדבר שחיסרון הלבנה שהוא שורש לעלייה, אז יש פנים של עלייה מצד עבודה ויש פנים של עלייה מצד תפילה לקב"ה מצד בטחון אבל המבט שהוזכר להסתכל על החיסרון כמעלה וטובה ודאי נכון מאוד.

לבירורים בנושאי "בלבבי משכן אבנה"
ניתן לפנות למערכת באופנים הבאים:

טלפון 052-763-8588

פקס 03-548-0529

ת.ד. 16452

ירושלים 9116302

info@bilvavi.net

לקבלת העלון השבועי בדוא"ל,
וכן מקבץ שאלות ותשובות לפי סדר הפרשיות,
יש לשלוח בקשה לכתובת:

info@bilvavi.net

[לקבלת העלון השבועי והשו"ת דרך הפקס,
יש לשלוח בקשה למספר הפקס 03-548-0529]

שיעורי מורינו הרב שליט"א

מופיעים ב"קול הלשון"

ישראל 073.295.1245

USA 718.521.5231

חדש! המאמרים שבאו בספר זה, נבחרו ברובם מתוך סדרת שיעורים שניתנה במוצאי שבתות בשנים תשע"ב-תשע"ח, בעיר בני ברק. על תפלת שמונה עשרה כמאה ושבעים שיעורים - מתוכם נערכו ארבעה מאמרים, ועל סדר פרשיות השבוע כשבעים שיעורים - מתוכם נערכו עשרים מאמרים, וצורף מפתח למוצאם על סדר הפרשיות והתפלה.

כל שיעור מקיף ומברר נקודה אחת בהלכות דעות וחובות הלבבות, ונותן מבט שורשי ומעשי בדרך הישרה שיבור לו האדם. שיעורים אלו נמסרו באופן של בנין, וכל קטע מתחבר לקודמו, ועל כן ישנו צורך בעיון המקיף את כל המאמר בשלימות, ולא באופן של זעיר פה זעיר שם. מלאכת העריכה נעשתה ביד אומן מתוך תמלול מדויק, וניתנה שימת לב רבה לשמירת צורת מסירת השיעור במקורו.

בחלקו האחרון של הספר מופיעים "מאמרי התקופה" - מתוך שיעורים שנמסרו לאור תקופתנו, וכן שיחה נוגעת לתקופתנו מאת הגה"צ רבי שמשון דוד פינקוס זצ"ל, היוצאת לאור לראשונה.

חדש! ספר זה עוסק בכוחות הנובעים מיסוד המים, ובו מתפרטים הכוחות השונים הנובעים מיסוד המים, בצירוף היסודות האחרים - כל פעם לפי סדר אחר ואופן שונה. רבי חיים ויטאל בספרו 'שערי קדושה' מבאר, כי המידה הרעה הנובעת מיסוד המים - היא מידת התאוה. כח המים הוא כח יסודי באדם, שמעורר בו את כח התאוה. באופן טבעי כאשר האדם אינו עובד על מידותיו התאוה מתגלית אצלו כמידה רעה, אך כאשר הוא מתקן את מידת התאוה בשורשה - היא הופכת להיות מידה טובה. ספר זה עוסק בביאור פרטי מידת התאוה הרעה שבאדם, והדרכה מעשית לאופן תיקונה.

האופנים שבהם מתגלית מידת התאוה בנפש האדם רבים הם מאוד. בספר זה מובאים ט"ז האופנים היותר עיקריים והיותר בולטים, שבהם מתגלית מידת התאוה בנפש האדם.

בחניות הספרים!

מטרתו של ספר נפש החיים שער ד' עם פירוש בלבבי משכן אבנה הוא, לברר מהו עניינה ומהותה של התורה הקדושה, ואת יחס חיבורו של ה'אדם' לתורה הקדושה, בכל מדרגותיה

בירור הלב והשכל ביחס למניע לעסוק בתורה

נוסיף לבאר חלק נוסף, ביחס למניע האדם לעסוק בתורה. לקמן יתבארו בכללות שלושה חלקים הצריכים להניע את האדם לעסוק בתורה: א. עסק התורה לשם התורה עצמה. ב. עסק התורה על מנת לעשות נחת רוח לקב"ה. ג. עסק התורה למען כנסת ישראל, בבחינת "תורת חסד על לשונה"ה, וכן למען כלל כל הבריאה כולה. מלבד שלושת החלקים הללו, ישנם מניעים נוספים שמחמתם האדם עוסק בתורה, כגון: ציווי ה' שציוונו לעסוק בתורה - "אשר קדשנו במצותיו וצונו לעסוק בדברי תורה". וכן מצד העריבות שיש בתורה - "והערב נא". או מצד קנאה תאוה וכבוד, או ח"ו לקנטר, שעליו נאמר שטוב לו שנהפכה שלייתו על פניו. כל אלו הם רק כללויות, והרי שישנם דקויות לפנינו מדקויות במניעים לעסוק בתורה. נמצא, שעל האדם לברר בירור בשורש עומק הנפש מה מניע אותו לעסוק בדברי תורה. אמנם, אם האדם לא בירר את לבבו ואת שכלו, כמו שנתבאר לעיל, הרי שהוא אינו יכול לברר לעצמו מה מניע אותו לעסוק בדברי תורה. הוא יכול לברר לעצמו מדוע צריך לעסוק בדברי תורה, אבל לא מדוע הוא עוסק בדברי תורה. הנפה"ח כותב את האמת מדוע צריך לעסוק בתורה, וכאן מתחילה עיקר עבודת הבירור שהאדם מברר את שכלו ומברר את ליבו. ולכן, הגם שכל עומק צורת הלימוד של דברי הנפה"ח בתחילה בנויה על ידיעת הדברים, אולם על גבה צריך בירור שהאדם מברר את שכלו ומברר את ליבו." (עמוד טו'-טז) "